

naar det kan føres igjennem. Men det vilde vist have sin store Vanskelighed for Bureauet at føre Protokollen over fraværende Medlemmer i hvert enkelt Møde. Det er mig ikke klart, hvorledes det skulde gaa for sig, medmindre man altid vilde foretage Navneopraab paa forskjellige Tider af Mødet. Der findes ganske vist fremmede Forretningsordener, som ligesom paahyde ved Begyndelsen af Mødet at foretage et Navneopraab. Det er Tilfældet f. Ex. i Norge og i Schweiz. Men jeg kan derom meddele, hvad jeg ikke har af Selvsyn, men fra en Anden, som har reist, at i Norge staar det kun paa Papiret. Det er, som min Hjemmelsmand udtrykte sig, gaaet ud med den stille Magt, fordi man sølte altfor store Vanskeligheder derved. I Schweiz derimod finder det virkelig Sted. Der foregaar Navneopraabet stadig ved Begyndelsen af hvert Møde. Men Samlingerne i Schweiz ere ogsaa kun korte. Der er Samling to Gange om Aaret, kun en Maaned hver Gang, skøndt denne Fristats Rigsdag har erklæret sig permanent. Det er som Følge af de republikanske Forhold, hvor Regjeringen udnævnes af Rigsdagen, hvilket gjør, at der ikke er Uoverensstemmelse imellem dem, og det altsaa er muligt at blive hurtigt særdisig med Arbeidet. Sa, naar vi en Gang komme dertil, skal jeg gjerne anbefale det ærede Medlems Forslag, men inden vi have faaet Republikken, vil jeg raade til at blive staaende ved den nuværende Tilstand og ikke holde paa den strenge Regel, at der skal føres en Protokol over de mødende Medlemmer, men i fornødent Fald fremtvinge deres Møde ved Navneopraab.

Berg: Den Elstværdsighed, den ærede Ordfører lagde for Dagen, er gaaet noget af ham ved sidste Afslutning, men i alt Fald er der Udskilligt, som jeg haaber at komme til Rette med ham om. Jeg var desværre ikke saa opmærksom, som jeg skulde være, ved Begyndelsen af den ærede Ordførers Bemærkninger, og jeg veed derfor ikke, om han tiltraadte det meget vigtige Underendringsforslag under Nr. 29 om, at „i Slutningen“ skal udgaa. (Ordføreren [Wajer]: Jo!). Forslagene under Nr. 29—30 ere altsaa tiltraadte. Men saa komme vi til Forslagene under Nr. 32 og 33, og der fulgte jeg den ærede Ordfører. Han sagde, at de Forslag vare for omfattende. Naar det blot havde angaaet Forholdstalsvalg, vilde han nok have været med, men da Forslagene angaa ogsaa Afstemning ved 3die Behandling, kan det paa ingen Maade gaa an, tilmed da der, som den ærede Ordfører bemærkede, har

indsneget sig i den senere Tid den umoralste Skik, at Medlemmer have tiltraadt et Underendringsforslag og saa ere gaaede fra det under Debatten o. s. v. Jeg vil sige det ærede Medlem, at denne nuværende umoralste Skik har fundet Sted i alle de Aar, jeg har havt Sæde i Rigsdagen. Der er ikke det mindste Nytt i saa Henseende. Det har heller aldrig været Forudsætningen for Bestemmelsen om de 15 Medlemmers Tiltrædelse af et Underendringsforslag til 3die Behandling, at de ikke skulde kunne gjøre det. Det er min Overbevisning, at disse 15 Medlemmer ikke behøve forud at være fuldstændig enige om Forslagets Realitet uden Hensyn til, hvilke Indvendinger der kunde fremkomme i Salen. Jeg har set, at alle 15 Medlemmer havde sølt sig overbeviste om, at de eventuelt kunde komme til at tage Forslaget tilbage under Forhandlingen, men de have troet det nødvendigt at faae dette Spørgsmaal taget op til en ny og klarere Afstemning end den, der fandt Sted ved 2den Behandling. Det hænder ikke sjældent ved 2den Behandling, hvor Folk vide, at Enden er ikke endda, at Forslag blive afstemte mere tilfældig, enten fordi Spørgsmaalet ikke har været drøftet tilstrækkelig paa Grund af, at man har forlangt Afslutning af Forhandlingerne, hvilket tidligere var en temmelig almindelig Praxis, som jeg indrømmer, kan komme igjen, naar det skal være og findes hensigtsmæssigt, eller fordi Behandlingen og Afstemningerne ikke vare saa afgjørende og sikre, at man bestandig kunde sige, hvad der egentlig var Thingets Mening med de Afstemninger, som havde fundet Sted. Der kan da være et Antal Medlemmer, der fordi de mene, at Thingets Standpunkt er uklart, blive enige om at fremsætte et Forslag til 3die Behandling, og der er da Intet til Hinder for, at der blandt disse kan være dem, der sige: „Vi maa forbeholde os vor Frihed til at stemme for eller imod. Om end vi ikke agte at optræde imod den egentlige Forslagsstiller, ville vi dog beholde vor Frihed til at indrette vor Afstemning efter den Debat, som Forslaget kan fremkalde“. Det er altsaa en ren og pur Misforstaaelse af den ærede Ordfører, naar han tror, at det er umoralst, at være med til at stille et Forslag til 3die Behandling, selv om man forbeholder sig sin frie Stilling, eller at det er en ny opfundet 3de, som ikke har existeret før. Jeg tillader mig, som sagt, at holde for, at denne Bestemmelse har til Forudsætning netop den nuværende Praxis, dog ikke den Praxis, som for Resten ogsaa er kommen frem tidligere, at man har letsinndig gaaet med den Dagtanke saaledes lettere at kunne hindre et Forslag,